Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002254

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-06-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Василець Вікторія Вікторівна
2. Viktoriia Vasylets

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 222

Назва наукової спеціальності: Медицина

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Медицина

Дата захисту: 07-08-2025

Спеціальність за освітою: лікувальна справа

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9617

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

Код за ЄДРПОУ: 02010669

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 56, Вінниця, Вінницький р-н., 21018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

Код за ЄДРПОУ: 02010669

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 56, Вінниця, Вінницький р-н., 21018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.11.05, 76.29.29, 76.29.31

Тема дисертації:

1. Алекситимія у хворих на анкілозивний спондиліт: патогенетичне значення мозкового нейротрофічного фактору (BDNF).

2. Alexithymia in patients with ankylosing spondylitis: the pathogenetic role of Brain-Derived Neurotrophic Factor (BDNF).

Реферат:

1. У дисертаційному дослідженні вперше визначено поширеність алекситимії (АЛ) у пацієнтів з анкілозивним спондилітом (АС) на основі комплексного аналізу соціально-демографічних, клінічних та лабораторних показників. За даними валідованого українського перекладу опитувальника Toronto Alexithymia Scale (TAS-20), АЛ виявлена у 27,6 % хворих, можлива АЛ — у 26,7 %, а у 45,7 % пацієнтів алекситимічні риси відсутні. Встановлено, що наявність АЛ асоціюється з більш тяжким клінічним перебігом АС. Пацієнти з АЛ мали значно вищі показники активності захворювання (BASDAI — 6,91 ± 1,83, ASDAS-ESR — 3,94 ± 0,79), погіршену функціональну здатність (BASFI — 6,39 ± 1,87), гірший загальний стан (BAS-G — 7,42 ± 1,65) та біль за Візуально-аналоговою шкалою (ВАШ — 7,78 ± 1,15) порівняно з пацієнтами без алекситимії ($p<0,05$). Аналогічні, але менш

виражені зміни спостерігалися у групі з можливою АЛ. Дослідження біохімічних маркерів показало суттєве підвищення рівня мозкового нейротрофічного фактора (BDNF) у сироватці крові хворих з АЛ (286,08 ± 82,75 пг/мл) у порівнянні з пацієнтами без АЛ (222,50 ± 60,10 пг/мл; p<0,05). Підвищений рівень BDNF корелював із більшою активністю запального процесу (ШОЕ — 37,03 ± 22,19 мм/год vs 22,13 ± 14,29; p<0,01), погіршенням функціональних можливостей, а також із виразністю алекситимічних рис. У пацієнтів з АЛ також виявлено значущі порушення сну за шкалою PSQI (12,36 ± 3,91), виражену хронічну втому (MAF — 36,86 ± 7,77) та депресивні симптоми (HAM-D — 18,17 ± 9,50), що негативно впливало на якість життя (ASQoL) та когнітивні функції (MMSE). Під час 12-тижневого курсу стандартної терапії АС хворі без АЛ демонстрували кращу клінічну динаміку з вищими показниками відповіді за критеріями ASAS 20 (38,7 %) та ASAS 40 (11,3 %), ніж пацієнти з можливою АЛ (20,7 % і 3,4 %) та з АЛ (13,9 % і 2,8 % відповідно). Це підтверджує, що алекситимія є значущим фактором резистентності до лікування. Значне зниження показників TAS-20 після терапії вказує на можливість модифікації алекситимічних рис під впливом лікування, однак цей ефект був найбільш вираженим у пацієнтів з АЛ. Результати дослідження свідчать про необхідність виділення пацієнтів з АС та коморбідною алекситимією в окрему клінічну групу для персоніфікованого підходу до діагностики та терапії, враховуючи як клінічні, так і біохімічні предиктори перебігу захворювання. Практичне значення роботи полягає у розробці удосконалених діагностичних та прогностичних алгоритмів із застосуванням валідованого українського опитувальника TAS-20, а також у впровадженні врахування алекситимії та рівня BDNF у клінічну практику для підвищення ефективності лікування АС.

2. This dissertation study for the first time determined the prevalence of alexithymia (AL) in patients with ankylosing spondylitis (AS) through a comprehensive analysis of socio-demographic, clinical, and laboratory parameters. Utilizing the validated Ukrainian translation of the Toronto Alexithymia Scale (TAS-20), AL was identified in 27.6% of patients, possible AL in 26.7%, while 45.7% exhibited no alexithymic traits. The presence of AL was associated with a more severe clinical course of AS. Patients with AL demonstrated significantly higher disease activity indices (BASDAI: 6.91 ± 1.83; ASDAS-ESR: 3.94 ± 0.79), impaired functional capacity (BASFI: 6.39 ± 1.87), worse overall health status (BAS-G: 7.42 ± 1.65), and greater pain intensity according to the Visual Analogue Scale (VAS: 7.78 ± 1.15) compared to those without alexithymia (p<0.05). Similar, though less pronounced, changes were observed in the possible AL group. Biochemical marker analysis revealed a significant elevation in serum brain-derived neurotrophic factor (BDNF) levels in patients with AL (286.08 ± 82.75 pg/mL) compared to those without AL (222.50 ± 60.10 pg/mL; p<0.05). Elevated BDNF levels correlated with heightened inflammatory activity (ESR: 37.03 ± 22.19 mm/hr vs. 22.13 ± 14.29; p<0.01), decreased functional abilities, and the severity of alexithymic features. Patients with AL also exhibited notable disturbances in sleep quality (PSQI: 12.36 ± 3.91), pronounced chronic fatigue (MAF: 36.86 ± 7.77), and depressive symptoms (HAM-D: 18.17 ± 9.50), adversely affecting quality of life (ASQoL) and cognitive function (MMSE). During a 12-week course of standard AS therapy, patients without AL showed superior clinical improvement, achieving higher response rates according to ASAS 20 (38.7%) and ASAS 40 (11.3%) criteria compared to those with possible AL (20.7% and 3.4%) and AL (13.9% and 2.8%, respectively). This underscores alexithymia as a significant factor contributing to treatment resistance. A marked reduction in TAS-20 scores post-treatment indicates potential modifiability of alexithymic traits under therapeutic intervention, with the most pronounced effect observed in patients with AL. These findings highlight the necessity of recognizing AS patients with comorbid alexithymia as a distinct clinical subgroup, warranting a personalized diagnostic and therapeutic approach that incorporates both clinical and biochemical prognostic markers. The practical significance of this work lies in the development of refined diagnostic and prognostic algorithms employing the validated Ukrainian TAS-20 questionnaire, as well as the integration of alexithymia and BDNF level assessments into routine clinical practice to enhance treatment efficacy in AS.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Василець, В. В., Шаповал, І. І., Шалковський, Є. І., Клебанська, А. О., Станіславчук, М. А. (2023). Крос-культурна адаптація україномовної версії торонтської шкали алекситимії TAS-20: апробація у хворих на анкілозивний спондиліт. Український ревматологічний журнал, 1 (91), 24–30. doi: 10.32471/rheumatology.2707-6970.91.17556
- 2. Василець, В. В., Станіславчук, М. А. (2024). Клінічні особливості анкілозивного спондиліту, коморбідного з алекситимією. Український ревматологічний журнал, 4 (98), 35-41. doi: 10.32471/rheumatology.2707-6970.98.19243
- 3. Vasylets, V., Stanislavchuk, M. (2025). BDNF level in the blood of patients with ankylosing spondylitis comorbid with alexithymia, its correlation with clinical course and treatment efficacy. Eastern Ukrainian Medical Journal, 13 (1), 139-148. doi: 10.21272/eumj.2025;13(1):139-148
- 4. Василець, В. В., Станіславчук, М. А. (2025) Ефективність лікування хворих на анкілозивний спондиліт, коморбідний з алекситимією. Український ревматологічний журнал, 1 (99), 22-30. doi: 10.32471/rheumatology.2707-6970.19505
- 5. Василець, В. В., Станіславчук, М.А. (2022) Когнітивна дисфункція у хворих на анкілозивний спондиліт: зв’язок з алекситимією. Український ревматологічний журнал, 3 (89), 3
- 6. Vasylets, V., Shapoval, I., Semenenko, N., Shvets, L., Stanislavchuk, M. (2023). The Prevalence Of Alexithymia In Ankylosing Spondylitis Patients And Its Relationship With Functional Disability. PANLAR 2023 – Abstract Submission. Journal of Clinical Rheumatology. 29(4S1),101

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Станіславчук Микола Адамович

2. Mykola Stanislavchuk

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.12

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8160-8189

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

Код за ЄДРПОУ: 02010669

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 56, Вінниця, Вінницький р-н., 21018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сміян Світлана Іванівна
2. Svitlana Smiyan

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.12

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5543-9895

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України

Код за ЄДРПОУ: 02010830

Місцезнаходження: Майдан Волі, буд. 1, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Проценко Галина Олександрівна
2. Halyna O. Protsenko

Кваліфікація: д.мед.н., професор, г.н.с, 14.01.12

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа “Національний науковий центр “Інститут кардіології, клінічної та регенеративної медицини імені академіка М.Д. Стражеска Національної академії медичних наук України”

Код за ЄДРПОУ: 44884985

Місцезнаходження: вул. Святослава Хороброго, буд. 5, Київ, 03151, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія медичних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хоменко Вікторія Миколаївна

2. Viktoriya Khomenko

Кваліфікація: к. мед. н., доц., 14.01.12

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

Код за ЄДРПОУ: 02010669

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 56, Вінниця, Вінницький р-н., 21018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кузьмінова Наталія Віталіївна

2. Nataliia V. Kuzminova

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.11

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

Код за ЄДРПОУ: 02010669

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 56, Вінниця, Вінницький р-н., 21018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Шевчук Сергій Вікторович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Шевчук Сергій Вікторович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Гребенюк Дмитро Ігорович
Реєстратор	УкрІНТЕІ

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна